

его трехмерность в глобальном контексте, но также и философские: по крайней мере, этические и прагматические предпосылки.

Список использованных источников

1. Доклад Всемирной комиссии по окружающей среде и развитию. Развитие: наше общее будущее [Электронный ресурс]. – Режим доступа: sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf. – Дата доступа: 10.01.2024.
2. Долгосрочное устойчивое развитие Республики Беларусь: стратегия и пути реализации / А. В. Червяков [и др.] ; под ред. А. В. Червякова. – Минск : Мисанта, 2016. – 280 с.
3. О национальной стратегии устойчивого развития Республики Беларусь [Электронный ресурс] : постановление Совета Министров Респ. Беларусь, 27 марта 1997 г., № 255. – Режим доступа: [NSUR-2010.pdf \(economy.gov.by\)](https://nsur.gov.by/NSUR-2010.pdf). – Дата доступа: 01.02.2024.

А. Г. Чумак
старшы выкладчык
МАІРА (Мінск)

АРГАНІЗАЦЫЙНЫЯ АСПЕКТЫ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ СТУДЭНТАЎ

Важнае месца ў рэалізацыі прыярэтных напрамкаў адукацыі займае навукова-даследчая дзейнасць. Адным са шляхоў развіцця пазнавальных інтарэсаў і разумовых здольнасцей студэнтаў, пашырэння іх кругагляду, прывіцця навыкаў самастойнасці з'яўляецца напісанне навукова-даследчых работ па мове. Да гэтага віду можна аднесці курсавыя работы, якія выконваюцца на працягу ўсяго тэрміну навучання ва ўстановах вышэйшай адукацыі.

Арганізацыя даследчай дзейнасці па мове мае на мэце заахваціць студэнтаў да навуковай дзейнасці, патрабуе ад выкладчыка навуковай дасведчанасці, метадычнага вопыту, пошуку новых форм і спосабаў развіцця інтэлектуальных і творчых здольнасцей сваіх выхаванцаў. Ад студэнтаў вымагае даследавання новай для іх інтэлектуальнай прасторы, фарміравання ўменняў публічнага выступлення, лідарскіх якасцей. Будучы спецыяліст павінен валодаць пэўнымі акадэмічнымі і прафесійнымі кампетэнцыямі і быць здольным у галіне навукова-даследчай дзейнасці.

Функцыя выкладчыка заключаецца ў выпрацоўцы ў студэнта ўяўлення пра этапы работы над даследаваннем, дапамозе пры выбары тэмы і яе фармулёўцы, складанні спіса выкарыстаных крыніц, плана работы над даследаваннем, у кансультаванні падчас афармлення работы, праверцы і карэкціроўцы тэксту.

Вельмі важна правільна вызначыць тэму навукова-даследчай работы. Тэма павінна быць актуальнай, вузкай, карэктнай, адпавядаць узроўню тэарэтычнай падрыхтаванасці і шырыні чытацкага вопыту.

Падчас выканання курсавой работы студэнт вучыцца працаваць з навуковай літаратурай па праблемах даследавання, набывае навыкі крытычнага адбору і самастойнага аналізу неабходнай інфармацыі. Крыніцамі для напісання могуць служыць гістарычныя даследаванні, заканадаўчыя матэрыялы, артыкулы ў газетах і часопісах, мемуары, матэрыялы музеяў, анкетаванне, архіўныя дакументы, запісы ўдзельнікаў падзей.

Асноўным патрабаваннем да даследчай работы па мове з'яўляецца навізна навуковай канцэпцыі. Гэта можа быць незнаёмая інтэрпрэтацыя вядомых даных, вылучэнне новых кантэкстаў, заканамернасцей, складанне апошняй класіфікацыі, выпрацоўка прынцыпова новых падыходаў да праблемы, камбінаванне метадаў даследавання, увядзенне ў навуковы ўжытак дакументаў і фактаў, апісанне новага спосабу практычнага прымянення атрыманых вынікаў. Змест работы павінен паказаць дасведчанасць і эрудыцыю аўтара, заглыбленасць у тэму, усвядомленае ўжыванне навуковай тэрміналогіі, сістэмны погляд на праблему, уменне рабіць на аснове наяўных ведаў і назіранняў аналітычныя заключэнні.

Пад кіраўніцтвам выкладчыка-кіраўніка студэнт працуе ў бібліятэцы, запісваецца на экскурсіі, асвойвае неабходны тэарэтычны матэрыял, прадстаўляе накіды ўласных ідэй,

робіць спробу іх фармулёўкі. Кіраўнік аказвае метадычную дапамогу, карэктруе, рэдагуе канчатковы варыянт работы, правярае правільнасць афармлення.

Такім чынам, правільна арганізаваная выкладчыкам навукова-даследчая дзейнасць фарміруе ў студэнтаў шырыню кругагляду, умненне бачыць праблему, лагічнасць мыслення, развівае якасці, якія спатрэбяцца ў далейшай вучэбнай і прафесійнай дзейнасці.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Дзядова, А. С. Сучасныя тэхналогіі падрыхтоўкі навукова-даследчых прац па беларускай мове : метадычныя рэкамендацыі / А. С. Дзядова. – Віцебск : ВДУ імя П. М. Машэрава, 2016. – 44 с.

В. Г. Шендрик

кандидат философских наук

БГЭУ (Минск)

ЭВРИСТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ ТЕОРИЙ СОЦИАЛЬНОЙ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ К. МАРКСА И М. ВЕБЕРА

В XIX в. на фоне нарастающей индустриализации в странах Западной Европы и Америки, а также развития капиталистических отношений возникает теория классового общества. Одним из основателей данной теории, осуществившим фундаментальный анализ классовой общественной структуры исходя из специфики экономических отношений, является К. Маркс. Им была выдвинута концепция одномерной дифференциации исходя из ориентации на ключевой системообразующий фактор – отношение индивида к собственности.

Наряду с идеями К. Маркса, значительный вклад в формирование представлений о сущности социального неравенства внесли воззрения М. Вебера. В отличие от марксистской, веберовская концепция основана на многофакторной дифференциации общества, предполагающей множественность источников социальной иерархии.

Если К. Маркс связывал статусную дифференциацию индивидов с результатом классовых различий и противоречий, приводящих к классовой борьбе между эксплуататорами и эксплуатируемыми, то в понимании Вебера статус личности может изменяться вне зависимости от деления на классы. Основным отличием социального статуса от экономического является отсутствие прямой корреляции между положением индивида в общественной структуре и уровнем располагаемых им доходов. Исходя из этого, и финансово неимущие, и зажиточные слои населения могут принадлежать к одной статусной группе.

Эвристический потенциал теорий К. Маркса и М. Вебера состоит в исследовании классовых взаимоотношений как базисного уравнения социального развития. По существу, оба ученых использовали классовый подход с различных сторон: К. Маркс – с позиции классовой борьбы и классового господства, М. Вебер – с позиции учета влияния духовных, ментальных, религиозно-мировоззренческих факторов на развитие классовых взаимоотношений. Революционность их взглядов была связана с обоснованием принципа развития в социологической сфере. С точки зрения статусного анализа оба мыслителя рассматривали в соответствии с реалиями своего времени повышение социального статуса личности и их сообществ в рамках борьбы целых классов за свое доминирующее положение в социальной динамике.

Теории социальной дифференциации К. Маркса и М. Вебера являются хрестоматийными, на их основе в последующем складывается ряд альтернативных концепций, представляющих собой переосмысление, дополнение или же синтез вышеизложенных идей. Таким образом, общественную структуру принято рассматривать исходя из классового (истоки данная позиция находят в марксизме) или стратификационного (начало берет в веберовской традиции) подхода.

В первую очередь классы рассматриваются как конфликтные группы, основанные на антагонизме интересов, в основу которого положен экономический или производственно-профессиональный фактор. Страты рассматриваются как многочисленные элементы единой общественной системы, не имеющие жестких рамок и не предполагающие обязательной борьбы